

El camí Ral de Manresa a Barcelona

S'anomenaven camins rals les rutes concedides i afavorides pels reis. Els masos i les viles per on passaven gaudien de certs privilegis i es beneficiaven de comunicacions millors i, per tant, del comerç que això comportava.

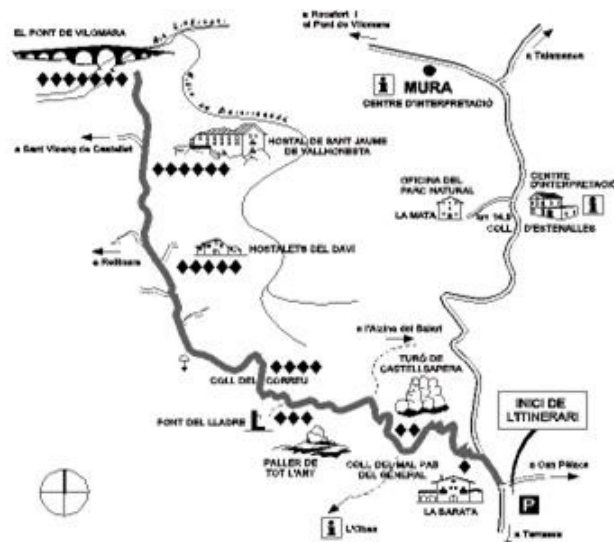
Pel parc natural passaven diversos camins importants. El de més renom era el camí Ral de Manresa a Barcelona, que unia el cor de Catalunya amb Barcelona i el mar i creuava la serra de l'Obac. Aquest camí, que sembla que fou construït per presos condemnats a treballs forçats, aglutinava bona part del comerç i els transports entre els pobles que es trobaven al llarg del seu recorregut.

Al llarg del trajecte (entre Barcelona i Manresa es tardaven unes tretze hores) es van haver de construir hostals on els viatgers i els animals poguessin reposar i recuperar forces. En aquests hostals, com sol succeir on hi ha molt trànsit de forasters, s'hi podia trobar gent de tota mena: comerciants, militars, aventurers, traginers, pinxos, cambres alegres, bandolers, etc. No hi faltava la gresca, la disbauxa, els negocis, els enganys, les estafes i els robatoris.

El tram senyalitzat, des de la Barata fins al Pont de Vilomara, és el més ben conservat. La resta del camí s'ha perdut o l'han cobert les carreteres asfaltades. (A La Barata hi conflueix també el Camí Ral de Barcelona a Berga, per Mura, Calders, Cabrianes,...)

Aquest tram era un dels més perillosos de la ruta Barcelona-Manresa. Al seu pas pel massís de l'Obac, recorria indrets despoblats i solitaris amenaçats per bandolers i lladregots molt actius, especialment durant els segles XVI i XVII. A aquests perills, calia afegir-hi la dificultat del traçat, amb llargues costes i forts pendissos que voregen cingles i penya-segats. Els accidents per causa d'esllavissades i rellicades dels animals devien ser freqüents.

La construcció, al segle XVIII, d'un nou camí, que unia Manresa amb la carretera Barcelona-Madrid per Can Maçana, i la inauguració del ferrocarril entre Terrassa i Manresa l'any 1850 van significar la fi del camí Ral, que es convertí gradualment en un camí ramader.

Els Hostalets del Daví

En les històries de poble, és diu que antigament l'indret es coneixia per l'Hostal de la Mort. Aquest hostal es troba en un dels indrets més solitaris de la ruta. Pel seu aïllament i la seva situació estratègica, va haver d'afrontar el bandolerisme, la guerra del francès i la presència dels escamots carlins que, successivament, actuaren a la muntanya.

Entre les llegendes del Camí Ral, els hostalets del Daví ocupa un lloc tenebrós. La seva ubicació, entre els colls de La Morella i el Daví, mai no el van ajudar a ser un lloc gaire tranquil. Estava en plena zona d'actuació dels bandolers i dels escamots armats que en segles posteriors sovintejaven la carena del camí Ral. Està documentat l'afusellament el juliol de 1850 de tres membres d'una partida republicana.

Les llegendes orals de Rellinars, no contrastades, van més enllà i afirmen que un dels hostalers del Daví es dedicava a robar i, fins i tot, matar els viatgers que veia més acabats. Segons aquestes narracions, l'hostaler donava a determinats clients una habitació que havia preparat amb una gran llosa sobre el llit. Quan el viatger dormia, la llosa es precipitava a sobre d'ell. A més de matar i robar, l'hostaler també feia filets dels morts i els donava com a menjar els dies següents als assassinats. Diuen que tot es va descobrir al donar-se per desaparegut un home que es coneixia de segur que havia fet nit a l'hostal. En altres èpoques, els hostalets van tenir també fama de disbauxa. Sembla que tenia mosses que entretenien els clients.

L'establiment era petit. Per això es feia servir el diminutiu del seu nom. Tot i que no es coneix la data de la seva posada en marxa com a hostal, és segur que va ser posterior al de La Barata i Sant Jaume de Vallhonesta.

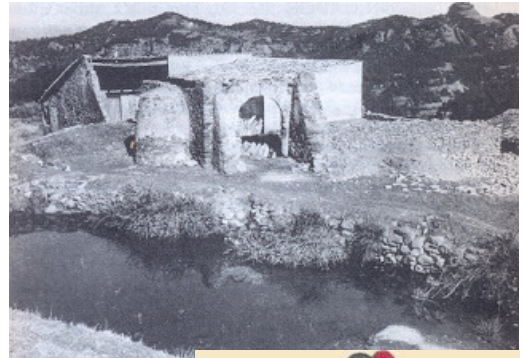
D'allò que no hi ha dubte és de la dura existència i les dificultats que hagueren de suportar les famílies que s'ocuparen d'aquest establiment. Al començament hagueren de fer front al bandolerisme i a les guerres dels segles XVII i XVIII, i després, ja en el segle XIX, a la Guerra del Francès i al a presència de les partides carlines que actuaren per la muntanya, les quals feren la vida molt difícil a la gent dels masos de la zona. A tall d'exemple, podem esmentar l'afusellament en aquest hostal de tres membres de la partida republicana d'en Baliarda, en Ramon Bosch, de Girona; Jaume Foix, de Barcelona, i Miquel Jové, de Reus, els quals foren enterrats a Rellinars el 29 de juliol de 1850. D'aquesta manera, doncs, el pas de gent armada, les emboscades i els segrestaments que sovintejaven en els propers coll de Daví i de Gipó, tot això unit al decreixent ús del camí ral, que era substituït per altres rutes més segures i més còmodes, propicià que l'hostal fos abandonat a la

darrerieria del segle XIX, ja que l'agricultura, en un indret tan minso, sec i ventat, tampoc no té gaires expectatives d'èxit, però es prou visibles les terres potser de vinyes clar just abans de la fil·loxera.

Una de les incògnites que envolten els Hostalets del Daví és el seu origen. Hom li atribueix una gran antiguitat, si bé els indicis semblen apuntar que la seva fundació no és anterior a la dels Hostals de la Barata i de Sant Jaume de Vallhonesta. Les ruïnes que se'n conserven són, en gran part, del segle XIX, amb sectors més antics que corresponen als segles XVII i XVIII. Sobre aquesta qüestió, cal tenir en compte el portal adovellat que hi havia a l'entrada de l'hostal per la banda de Barcelona, avui desaparegut, però del qual es conserven fotografies.

Davant dels hostalets hi ha encara una bassa que s'omple amb la pluja i que antigament servia per obtenir aigua per l'ús de la casa. Avui està condicionada per fer-la servir en cas d'incendi en els boscos propers. Un altre element que encara s'ha preservat és el pou que hi ha prop de l'entrada.

Els bandolers i la llegenda d'en Capablanca

En el seu aspecte exterior els bandolers no es distingien massa dels demés. Portaven sempre una mena de faixa de cuir que els creuava el pit d'esquerra a dreta i que feien servir per aguantar els pedrenyals, que eren com una mena d'escopetes curtes que funcionaven amb percutors de pedra foguera, també hi portaven uns flascons amb la pólvora i una bossa de munició, a més d'armes blanques. L'altre element característic de la seva indumentària era la capa de pastor o gascona. La seva mida els permetia molta llibertat de moviments a la vegada que servia per tapar les armes.

Una cosa que distingia els bandolers entre sí era el bàndol al que pertanyien: hi havia nyerros, cadells, voltors, morella ... Aquests grups eren rivals i es barallaven sovint entre ells.

A l'àrea de Sant Llorenç del Munt i hi van actuar bandolers molt famosos, com en Perot Rocaguinarda al que, l'any 1611, les autoritats cansades de perseguir-lo inútilment, li van concedir l'indult i el van enviar a Itàlia amb la graduació de capità dels terços.

Un altre bandoler famós va ser Gabriel Torrent de la Goula, anomenat Trucafort. Aquest personatge era un antic i valent caçador de bandolers, als que pagaven grans recompenses. El fet és que, cansat de perseguir inútilment en Rocaguinarda, va acabar sent el cap principal del grup dels cadells. En Trucafort amb un grup de 35 cadells va passar per l'hostal de la Barata l'any 1615, i on se sap que portaven segrestat un pagès de Cerdanyola, del que en van obtenir un fort rescat. El 1616 Trucafort va ser capturat i torturat de forma salvatge. Després va ser esquarterat públicament a la ciutat de Barcelona.

Altres que també van actuar a Sant Llorenç van ser en Sastre Domingo i Jerònim Ramona, cap de la banda dels avinyonesos, que el 1615 van segrestar l'hereter de la casa La Barata.

Però, sens dubte, el bandoler més popular, enigmàtic i llegendari que va actuar per aquestes terres va ser en Capablanca, tot i no tenir-ne constància documental que demostrï la seva existència real.

Abans de convertir-se en bandoler en Capablanca era un humil pagès de prop de Manresa, de nom desconegut, que es guanyava la vida fent de mosso de bastaix per les masies de la comarca. Es diu que un dia, després de cobrar la paga de tot un mes de treball se'n va anar a Manresa disposat a gastar-se una part del que portava a sobre, però es veu que pel camí va ser assaltat, robat i maltractat per un grup de lladregots sense que ningú l'ajudés. Aquest fet el va fer agafar la decisió de que mai més tornaria guanyar-se la vida honradament i que des d'aquell dia viuria del que robaria als demés.

I així va néixer la llegenda d'en Capablanca. Armat amb un pedrenyal i cobert amb una capa blanca que deien que havia robat a un capità dels miquelets (tot i que també es diu que l'havia guanyat en una partida de cartes), es va convertir en tota una llegenda.

És famosa la seva peculiar manera d'assaltar als viatgers que tenien la gosadia de passar pel camí ral de la serra de l'Obac: diuen que estirava la seva capa al mig del camí i ell, enfilat d'alt d'un arbre o una roca, convidava al viatger a deixar tot el que portava de valor damunt la capa. Actuava sempre sol i com que era un bon coneixedor de la muntanya es coneixia tots els racons on amagar-se. Es diu que per fer-se fonedís després del atracament utilitzava un enginy, només conegut per ell, que li permetia despenjar-se per el Paller de Tot l'Any fins a una esquerdada que només coneixia situada a la mateixa paret de roca i que li servia d'amagatall.

No se sap, ni es sabrà mai, com va finalitzar la vida d'en Capablanca. Uns diuen que finalment va ser pres pel sometent i d'altres que va ser trobat mort sota d'una aixeta d'una bóta de vi del mas de la Teuleria. El que és cert és que la seva llegenda ha perdurat fins avui.

Texts: Santi Rius